

Norra länkens diamanter

Norra länken är en viktig pusselbit för att lösa Stockholmsregionens trafikproblem och en förutsättning för de nya stadsdelarna Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden. Men det är också ett ambitiöst konstprojekt som vägleder trafikanterna i tunnlarna.

TEXT **PETER WILLEBRAND** FOTO **ANNA RUT FRIDHOLM**

Norrstull och Roslagstull, två hårt belastade trafikplatser i norra Stockholm, är bekanta för de flesta som närmat sig Stockholm från norr eller kommit från söder och ska vidare norrut på E4:an eller vika av mot Roslagen och platser som Lidingö.

De senaste två åren har området präglats av arbetet med motorvägen Norra länken. Fullt utbyggd kommer den att sträcka sig fem kilometer, från Essingeleden i nordväst till Värtahamnen i nordost. Det är också norra Europas största tunnelprojekt. Fyra kilometer går genom tunnlar.

SKULPTÖREN Pål Svensson är en av de konstnärer som har anlitats av Trafikverket för att skapa offentlig tunnelkonst i samband med projektet.

Det är också han som tillsammans med PeGe Hillinge, arkitekt på Sweco, har presenterat den övergripande konstnärliga idén: sex trafikplatser längs leden utsmyckas med en unik identitet som utgår från både årstider och geografisk plats i nationalstadsparken som tunneln passerar under. Det har skett i form av sex installationer där namn som *Vassen*, *Vatten* och *Skogen* anspelar på de omgivande elementen. Installationerna har även ett praktiskt syfte.

– Bilisterna ska helt enkelt kunna orientera sig lättare med hjälp av dem, förklarar Mikael Larsson, projektledare vid Trafikverket.

När tunneln till exempel passerar Haga möts bilisterna av ett antal olika



Projektledare
Mikael Larsson.

fjärilar i stål i taket. De föreställer fjärilens olika utvecklingsstadier, från puppa till fullt utvecklad.

– Fjärilarna hör ju samman med Haga, inte minst via Bellmans musik, säger Mikael Larsson.

På tunnelväggen avtecknar sig även en luta och en textstrof ur *Fjärilin vingad*.

– Det är Fredmans sång N:o 64, förtydligar Mikael Larsson.

VID RONDELLEN I Roslagstull öppnar sig tunnlarna som leder till och från Värtan. Mellan tunnelmynningarna tornar ett berg av granitblock upp sig. Det är också ett verk av Pål Svensson.

– Själva idén är skapa känslan av ett stenbrott och vi har använt oss av bergets eget uttryck, säger han.

Blocken har hämtats från det gamla stenbrottet på Vätö utanför Norrtälje. Flera av dem har blankpolerade ytor som ljuset speglas i.

– Just här är berget prismatiskt. Tanken är att de polerade stenarna ska föreställa diamanter som faller ur berget, säger Pål Svensson.

Roslagstull öppnas upp för trafik den 30 november.

– Arbetet har flutit på väldigt bra. Vi ligger faktiskt ett år före tidschemat, säger Mikael Larsson. ■



Pål Svenssons *Berget* tornar upp sig mellan tunnelmynningarna vid Roslagstull och är ytterligare en utsmyckning längs Norra länken. Granitblocken ska ge känslan av ett stenbrott, och vissa block har blankpolerats för att likna diamanter som faller ur berget.



BERGET

-trafikplats

Roslagstull

BAKGRUND

Vid Roslagstull ansluter Norra Länken direkt i Roslagstulls cirkulationsplats och möter här de norra delarna av Stockholms innerstad. Gående, cyklist och andra som passerar ser en entré till Norra Länken, även om man inte färdas i systemet. Bergtunnlarna kommer upp i ett historiskt stenbrott, och här finns berg i dagen längs Roslagsvägen.

I Norra Länken finns trafikplatser med motiv från naturen, som *Vassen*, *Skogen*, *Ången*, *Vatten*, *Vinter* och *Öppna landskap*. Denna plats kan bli den sjunde, *Berget*, där upplevelsen av sten optimeras.

Den skada byggnationen har gjort på bergsslutningen är minimal, man kan här visa att trafiksystemet varsamt passats in i naturen och den existerande stadsbilden. Att framhäva berget är att visa upp den berggrund som staden vilar på. Sten är vackert och ger en stilig inramning om man förädlar och artikulerar det.

Förslaget är en beskrivning av stenbrytning, där man utgår från ett befintligt historiskt stenbrott. Överst finns det orörda berget, därunder stenbrottets kilade ytor. Mellan tunnelrören ligger brutna block, därefter mindre block som ligger på en plan yta. I slänten under vägbanan finns sågade skivor med råkilad yta. Stenhantering redovisas från brott till färdig produkt. Ytor uppe i berget, på de lösa stenblocken och ytor på stenskiornas kanter poleras och skapar reflexer. Tanken är att man ska lockas att tro att i berget finns redan polerade ytor, som kommer fram vid brytningen.

Man kan betrakta de konstnärliga ingreppen som ett smycke för Norra Länken, med polerade ytor ger man berget en bearbetad inramning. Även det obearbetade berget får färg och lyster, och med tiden växer mossa och lav som ger ytterligare patina.

TEXT PÅL SVENSSON



Projekt: Konstnärlig utsmyckning av Norra Länken.

Beställare: Trafikverket.

Arkitekt: PeGe Hillinge, Sweco.

Konstnär: Pål Svensson med flera.

Stenleverantör: Vätö Stenhuggeri.